

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בלשון

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
מרכיב 30% מן הרמה הרגילה

מועד חורף תשפ"א 2021

סמל שאלון: 11282

הפתרון נכתב על ידי מיה צאלח-גפני ואסף גבעתי
מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

פרק ראשון – הבנת הנקרא

1. א. הטענה הרווחת בציבור היא שהשפה מתקלקלת, בני הנוער תורמים להידלדלותה של העברית ולעילגות הלשון.
ב. לפי פרופסור בן שחר, יש ללמד את כללי העברית התקנית בבתי הספר. יש ללמד את הדקדוק מנקודת המוצא של הדיבור כיום וכן ידע בסיסי בניקוד, בדגש על ההיגוי. כל זאת במקביל לחשיפה רבה של התלמידים לטקסטים שונים.
ג. על פי מאמר 1, לא תיעלם שפתו הייחודית של הנוער כיוון שבשפה ייחודית זו מסתתרת כוונה שהמבוגרים לא יבינו אותה. בנוסף לכך, השפה המיוחדת שלהם היא חלק מתרבות הנגד שלהם ודרך לביטוי זהותו הייחודית של הדור וקולו העצמאי.
2. מרטין בובר מבטא את שאיפותיו של רוזנטל בנוגע ללשון בני הנוער. ביסוס (שורה 58): "הבררה' של שפירא ו'הסיכוי הנצחי' של בובר, שניהם מגולמים בשפת הנוער. צריך... לעשות כל מה שביכולתנו כדי לתת לבובר לנצח."
3. משפטים ממאמרו של רוביק רוזנטל:
 - משפט שקטע (1) יכול לשמש לו ביסוס: שורה 14 – "כל דור מחפש דרך לביטוי זהותו הייחודית".
 - משפט שקטע (2) יכול לשמש לו ביסוס: שורה 31 – "גם היום כמו אז אנחנו מדברים עברית המתובלת בלעז."
 -
4. העמדה המוצגת בשני המאמרים היא שלטכנולוגיה השפעה שלילית על שפת בני הנוער.
מאמר (1):
נימוקים: שורה 27: "השימוש בשפות זרות ברשת גדול יותר מהשימוש בהן בשפת הדיבור השוטפת." ; שורה 42 – "במסרים הקצרים שבני הנוער כותבים (במרחב התקשורת) הם משתמשים בדרך כלל בשפת דיבור, ולא בשפה מוקפדת".
דוגמאות: סיומות כמו מגניבישן, ביחדנס, בהחלטלי.

מאמר (2) :

נימוקים : שורה 20 – "מה שמוסיף קושי ברכישה מעמיקה של השפה התקנית הם כמובן האינטרנט, הרשתות החברתיות והוואטסאפ. וגם שפת אמצעי התקשורת המודרנית היא מהירה, שטחית, מקוצרת וחסרת רצף ועקביות." ; "הגירויים החזותיים הם מבדרים, קלים ואינם דורשים מאמץ בהתמודדות עם מסרים מילוליים ועם כללי לשון מסובכים".

5. תשובות אפשריות :

- הטענה : אי אפשר להבין את השפה שלהם.
- עמדת הכותב : הכותב מסכים עם טענה זו ומנמק שזו בדיוק המטרה של השפה שלהם, כלומר יש בה כוונה שהמבוגרים לא יבינו אותה.
או :
- הטענה : הכול אצלם אנגלית.
- עמדת הכותב לגבי טענה זו היא שהוא לא רואה בעובדה זו בעיה. הוא טוען שהשימוש בלעז אינו בעיה ומוסיף שכך זה היה בעבר, וכך זה היה בעתיד.
או :
- הטענה : בני הנוער מדברים וכותבים בשגיאות דקדוק.
- עמדת הכותב היא הסתייגות, הוא מסכים עם הטענה, אך אומר שלא כל שגיאה היא עבירה חמורה על נורמות של התנהגות לשונית. כמו כן הכותב טוען שהשגיאות בהן מדברים היום הן אותן שגיאות מהעבר.
או :
- הטענה : כושר הביטוי של בני הנוער ירוד, והכתיבה מידרדרת.
- עמדת הכותב היא הסתייגות. הוא מסכים עם טענה זו, אך מסתייג ומזהיר מהכללות, והוא מנמק זאת בכך שבמערכת החינוך מוזנחות הכתיבה היוצרת, הרטוריקה והקריאה של ספרות יפה.

6. השיבוש החמור יותר הוא "אני יגיד לך" והוא מלמד על עילגות, לעומת זאת השיבוש "לרכב" הוא חלופה שלא זכתה לתו תקן, אך השימוש בה אינו מאיים על התבניות של השפה העברית.

7. השוואה בין סגנונם של המאמרים :

מבחינת הנימה, במאמר (1) הנימה מפויסת, סלחנית, נינוחה ואפילו אופטימית לגבי עתיד השפה, ואילו במאמר (2) הנימה ביקורתית, טהרנית ונחרצת, שמעצימה את הבעיה ואת החשש לעתיד השפה העברית.

מבחינת הפנייה לנמענים במאמר (1) רוזנטל פונה ישירות לנמענים באמצעות שימוש בגוף שני יחיד "אתה ההורה אינך מבין את השפה כי היא אינה מיועדת לך". כמו כן יש שימוש בגום ראשון רבים "היחס שלנו כלפי בני הנוער..." שיוצר קרבה בין הכותב לקוראים ותחושת הזדהות שלהם עמו. בניגוד לכך, במאמר (2) אין פנייה לנמענים, הניסוח הוא בגוף שלישי ויש שימוש רב בשמות פועל שהם חסרי גוף.

מבחינת הנימה, במאמר (1) הנימה מפויסת, סלחנית, נינוחה ואפילו אופטימית לגבי עתיד השפה, ואילו במאמר (2) הנימה ביקורתית, טהרנית ונחרצת, שמעצימה את הבעיה ואת החשש לעתיד השפה העברית.

8. יגאלו << ישעבדו

9. דרכי ביטוי שהתיישנו / הוצאו משימוש / נכחדו.

10. ג. צירופי לשון עתיקים

11. ב. מגובש ומלוכד ליחידה אחת

12. (4) קבילות רבות הוגשו נגד תוכנית הסטירה החדשה.

פרק שני – הבעה בכתב

התלמידים נדרשים לכתוב מאמר טיעון על אחד מן הנושאים 13 או 14.